خبر

زمان انتخابات خانه سینما مشخص شد

رئیس هیأت‌مدیره خانه سینما از تعیین تاریخ برگزاری مجمع عمومی و انتخابات خانه سینما خبر داد. محمدعلی نجفی درباره زمان برگزاری مجمع خانه سینما به ایسنا گفت: طبق برنامه‌ریزی انجام‌شده تاریخ جدید مجمع و انتخابات هیأت‌مدیره خانه سینما روز چهارشنبه، ۹ شهریور ساعت ۱۶ خواهد بود. او در پاسخ به این‌که آیا از میان نامزدهای انتخابات کسی توسط وزرات ارشاد حذف شده است، گفت: آن‌طور که به من گفته‌اند همه تایید شده‌اند. ۲ مرداد امسال قرار بود مجمع و انتخابات هیات‌مدیره خانه سینما برگزار شود که دو ساعت پیش از شروع مجمع با ارسال نامه‌ای از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، لغو و به زمانی دیگر موکول شد. این اتفاق طبق گفته رئیس هیأت‌مدیره خانه سینما از سوی وزارت ارشاد برای تایید صلاحیت نامزدها رخ‌داد. نجفی پیشتر درباره زمان برگزاری جشن خانه سینما نیز که به دبیری فرهاد توحیدی در تدارک برگزاری است گفته بود: خانه سینما درصدد است جشن را امسال حتما برگزار کند و ان‌شاءا... بیست‌ودومین جشن خانه سینما اوایل آبان یعنی پس از پایان ماه‌های محرم و صفر برگزار خواهد شد. آخرین دوره جشن خانه سینما در سال ۹۸ برپا شد و پیگیری‌ها برای برگزاری دوره ۲۲ در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به‌دلیل کرونا به سرانجام نرسید. / ایسنا

خانه سینما KHANEH CINEMA
جامعه اصناف سینمای ایران
THE IRANIAN ALLIANCE OF MOTION PICTURE GUILDS

گفت‌وگو

گفت‌وگو با تقی امیرانی، کارگردان مستند «کودتای ۵۳»

نورافکن به تاریکخانه کودتای انگلیسی

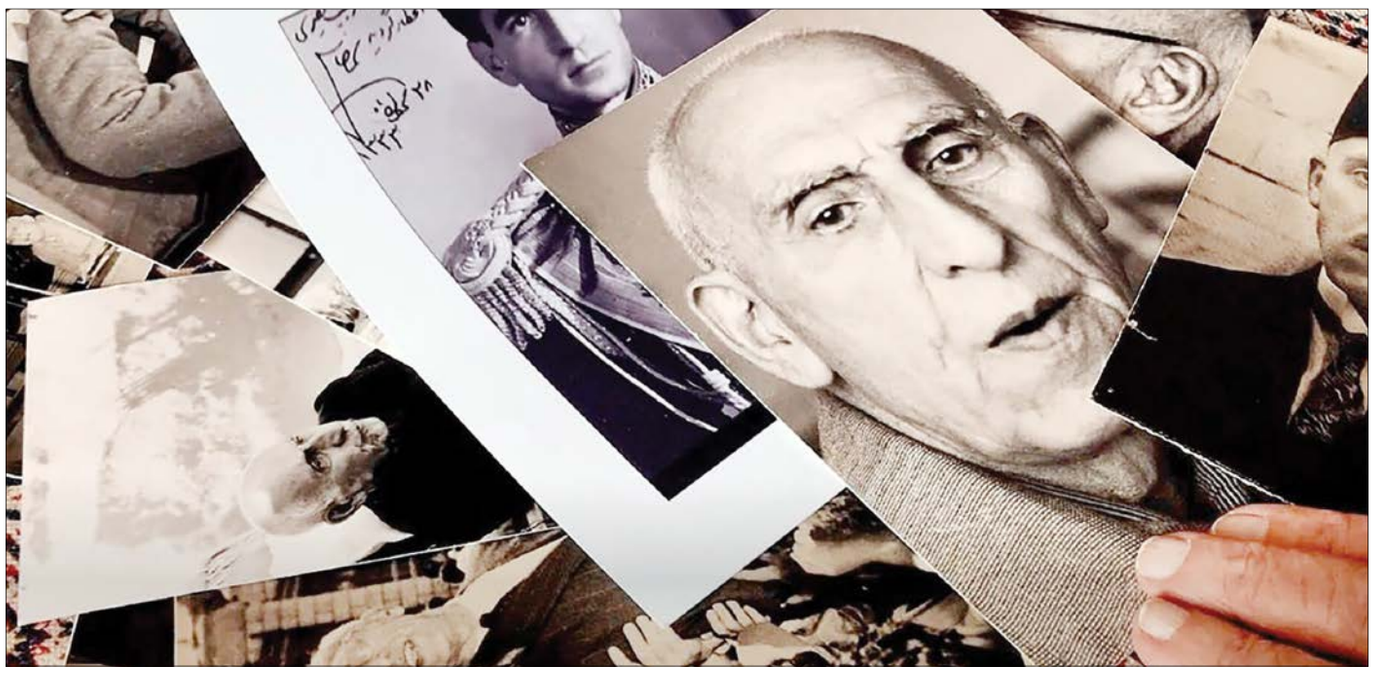

سانازقنبری
گروه فرهنگ و هنر

از گذشته می‌گویند فاتحان تاریخ را می‌نویسند. شاید این گفته درست باشد، اما به هر حال زمانی آن را گفتند که رسانه‌های مختلف دیداری، شنیداری و مکتوب پا به عرصه حیات بشری نگذاشته بودند. چون از زمانی که این رسانه‌ها قدم به زندگی اجتماعی بشر گذاشتند این روایت تاریخ توسط فاتحان به چالش بزرگی کشیده شد.

امروز دیگر رسانه‌ها با پژوهش و تحقیق و آرشیوهای تاریخی می‌توانند چنان تاریخ را به تصویر بکشند که هیچ فاتحی تاکنون نتوانسته. برمی‌گردیم به شب ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ که مردم ایران پیامی از رادیو شنیدند که نخست‌وزیر کشور مصدق خائن است! اما چه شد که یکباره نخست‌وزیری آنچنان مقتدر خائن شد. برای درک این پیام رادیویی به عقب‌تر برمی‌گردیم. به سال ۱۳۲۹ و زمانی که دکتر مصدق به نخست‌وزیری رسید و بعد از سال‌ها در اولین گام، صنعت نفت ایران را ملی کرد. اتفاقی که یک جشن ملی برای ایرانیان بود و مصدق را تبدیل به یک چهره ملی و مردمی کرد. البته در این میان نمی‌توان نقش نیروهای مذهبی و دکتر حسین فاطمی، وزیر خارجه دولت مصدق را نادیده گرفت. پس از آن بود که دولت‌های انگلستان و آمریکا، استقلال و اتکا به توانمندی ایرانی را تاب نیاوردند و از همان زمان طرح سقوط دولت او را طراحی کردند و در کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ که توسط سازمان سیا و ام‌آی۶ با حمایت شاه و ارتش انجام شد، مصدق برکنار شد.

تقی امیرانی، کارگردان مستند کودتای ۵۳ در آستانه کودتای ۲۸ مرداد در گفت‌وگویی که با جام‌جم داشت از اسناد و دست‌های پشت پرده‌ای می‌گوید که سرنوشت یک ملت را تا سال‌ها تغییر داد.

چقدر فکر می‌کنید مستندتان با کارهایی که تا الان در رابطه با کودتای ۲۸ مرداد ساخته شده متفاوت است و چه نکاتی را از این حادثه تاریخی بازگو کردید که شاید مخاطب تا به امروز نشنیده یا به نوعی کمتر به آن پرداخته شده بود؟

در سال‌های اخیر مستندهای قابل تامل و خوبی راجع به واقعه کودتای ۲۸ مرداد ساخته شده که هر کدام از زاویه‌ای به این حادثه نگاه می‌کنند و ویژگی‌های خاص خود را دارند. به عنوان کارگردان مستند «کودتای ۵۳» می‌توانم به این سؤال شما این گونه پاسخ دهم که در این مستند ما سعی کردیم اشخاصی را جلوی دوربین بیاوریم که تا به حال هیچ جا در مورد این حادثه صحبت نکرده بودند و همچنین از آرشیوی برای تولید این مستند استفاده کردیم که تا به حال دیده نشده بود. به خصوص آرشیو مصاحبه آقای داربیشایر (از افسران سازمان عملیات ویژه بریتانیا طی جنگ جهانی دوم و سپس مامور خاورمیانه) که یکی از اشخاص کلیدی MI۶ (سازمان اطلاعات و امنیت خارجی بریتانیا) بود و نقش بسیار مهمی در کودتای ۲۸ مرداد داشت. مستند «کودتای ۵۳» به بخشی از کودتای ۲۸ مرداد می‌پردازد که تا به امروز کمتر راجع به آن صحبت شده بود. کودتای ۲۸ مرداد را در سراسر دنیا بیشتر به عنوان کودتایی از جانب آمریکا و سازمان سیا می‌شناسند و کمتر به نقش انگلیس در این اتفاق اشاره می‌کنند. حتی امروز هم که ۶۹ سال از کودتای ۲۸ مرداد می‌گذرد انگلیس نه‌تنها به نقش خود در این کودتا اقرار نکرده بلکه اصل کودتا را هم انکار می‌کند! ما در مستند «کودتای ۵۳» بیشتر به نقش انگلستان در این حادثه پرداختیم.

در مورد مستند «کودتای ۵۳» به سازمان یا نهادی مراجعه کردید که از در اختیار گذاشتن ملزومات شما خودداری کرده باشند؟ به عبارت دیگر در مراجعه به مراکزی برای در اختیار گرفتن آرشیو، برخوردی دیدید که احساس کنید به شما اطمینان لازم را ندارند و به همین دلیل بخشی از آرشیو مورد نظرتان را در اختیار شما نگذاشتند؟

تمام سازمان‌ها، ارگان‌ها و نهادهایی که برای ساخت این مستند به آنها مراجعه کردیم نه تنها با ما همکاری بلکه از آن استقبال هم کردند، اما طبعا برای به دست آوردن بعضی آرشیوها مذاکرات بیشتر و هزینه بیشتری لازم بوده و زمانبر هم بود. از بین این آرشیوها مهم‌ترین آرشیوی که البته بعدا برای ما دردسرساز هم شد، آرشیو مستند «پایان امپراطوری» بود که توسط خود تلویزیون انگلستان ساخته شده بود. این آرشیو بسیار کلیدی بود که در آن مصاحبه داربیشایر پیدا شد. بیش از دو سه سال برای این آرشیو مذاکره داشتیم و زمانی که موفق به دریافت و استفاده آن در مستند «کودتای ۵۳» شدیم به دلیل حساسیتی که روی داربیشایر داشتند از طرف نیروهای پنهانی بسیار مورد آزار قرارمان دادند. آنها حتی مخفیانه اجازه استفاده از آرشیو مستند «پایان امپراطوری» را برای ما باطل کردند. مشکلات حقوقی ساختگی برایمان به وجود آوردند که تلاش بسیاری برای رفع این ابطال کردیم. دوباره آرشیو «پایان امپراطوری» را پس گرفتیم و «کودتای ۵۳» را به طور قانونی اکران کردیم.

آیا به اصل بی‌طرفی فیلمساز در مستندهای تاریخی اعتقاد دارید؟

-من کلا در فیلمسازی به بی طرفی اعتقاد ندارم. چیزی به نام «بی طرف» بودن وجود ندارد. خواسته یا ناخواسته دیدگاه و نظر فیلمسازی که کاری تاریخی می‌سازد به آن کلیت اثر جهت می‌دهد. بارها در طول ساخت این مستند با این درخواست‌ها مواجه شدم که از جانب هر دو طرف حرف بزنید و نظرات هر دوطرف را در فیلم بگنجانید و من واقعا منظور این خواسته را متوجه نمی‌شدم! آیا این کودتا نتیجه مثبتی برای ایران داشت؟ آیا من به عنوان مستندساز باید برای کودتاچیان وزنه‌ای هم وزن با مردم و آینده کشورم قرار می‌دادم؟ خیر، طبعا نمی‌توانستم بی طرف باشم و این عبارت در فیلمسازی کاملا برایم بی‌معناست.

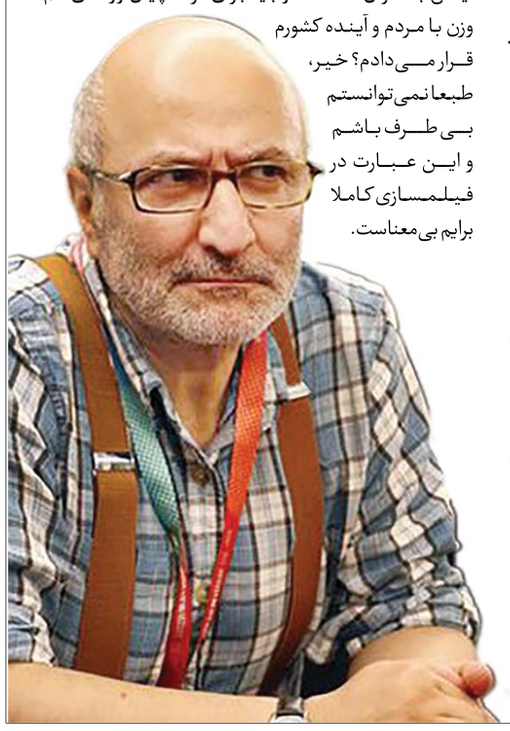

مکث

مستندی که ۱۰ سال طول کشید

تاکنون مستندات گوناگونی چون «آقای نخست‌وزیر»، «درباره یک کودتا»، «کودتای آمریکایی»، «آقای شاه» و... درباره کودتای آمریکایی - انگلیسی ۲۸ مرداد ساخته شده است اما مستند «کودتای ۵۳» به کارگردانی تقی امیرانی از لحاظ اسناد مهم و تازه‌ای که در اختیار مخاطب قرار می‌دهد با هیچ کدام از آثار پیشین قابل قیاس نیست. ساخت این مستند دو ساعته، ۱۰ سال زمان برد

سینمای جهان

نگاهی به یک فیلم خوب سینمای ژاپن

انتقاد از بورژوازی در کشتی تفریحی

کیکاوس زیاری
گروه فرهنگ و هنر

یک کشتی تفریحی لاکچری با مسافران متنوع خود که راهی مقصدی دور در آب‌های اقیانوس است، قرار است تمثیلی از وضعیت امروز کشور ژاپن و مسائل و مشکلاتی باشد که این کشور سرمایه‌داری در زمینه‌های مختلف اجتماعی و سیاسی با آن رودررو و درگیر است. «عشق و دریای عمیق» از محصولات تازه صنعت سینمای این کشور دور آسیاست که ساکاموتو یوجی آن را با بازی دو چهره مطرح سینمای این کشور یوشیزاوا ریو و میازاکی آیو، جلوی دوربین برده و کارگردانی می‌کند.

در دل این کمدی رمانتیک تعلیقی و پرتنش، برخی از مسائل روز جامعه ژاپن مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. فیلمساز تحسین شده ژاپنی لوکیشن محدود یک کشتی لاکچری را به عنوان فضای اصلی داستان فیلمش انتخاب کرده و با وقوع یک قتل، ماجراها به سمت و سوی تازه‌ای می‌رود و نقاب از چهره مسافران مرفه و به ظاهر موجه کشتی برداشته می‌شود. ساکاموتو می‌گوید: «مسافران کشتی هر یک، نماینده یکی از قشرهای جامعه ژاپن هستند که در کنار هم، تمثیلی از تنوع اجتماعی و فرهنگی کشور را به نمایش می‌گذارند. ابتدای سفر همه چیز خوب است و آدم‌ها تلاش دارند چهره‌ای مطلوب و موجه از خود به نمایش بگذارند. وقتی یک قتل در داخل کشتی اتفاق می‌افتد، تک‌تک سرنشینان و مسافران در مظان اتهام قرار می‌گیرند و اینجاست که آنها چهره واقعی‌شان را آشکار می‌کنند.»

شوخی با جشنواره‌های خارجی

ساکاموتو از عشق و دریای عمیق به عنوان پروژه‌ای رویایی اسم می‌برد که مدت‌ها تلاش داشت آن را کارگردانی کند و اضافه می‌کند: «به‌تدریج داشتم باور می‌کردم که دیگر نمی‌توانم آن را بسازم. با تهیه‌کنندگان زیادی تماس گرفتم اما هیچ‌یک حاضر به سرمایه‌گذاری روی آن نشدند. می‌گفتند این داستان جاذبه لازم را برای تماشاچی ندارد و فاقد گیشه است. نظرشان این بود که بخش اجتماعی داستان بیش از حد زیاد است. با وجود این، حاضر نشدم کوتاه بیایم و بخش اجتماعی داستان را کمرنگ کنم. تمام جذابیت داستان به همین نکته است و بدون آن، فیلم چیزی تهی از کار درمی‌آمد.»

رسانه‌های ژاپنی از ساکاموتو به عنوان فیلمنامه‌نویسی چیره‌دست یاد می‌کنند که طی ۳۰ سال گذشته، یکی از مهره‌های اصلی فیلمنامه‌نویسی در سینمای کشور بوده و با داستان‌های بومی خود، به تقویت فرهنگ داخلی در سینمای کشور کمک فراوانی کرده است. نکته جالب عشق و دریای عمیق، حضور تهیه‌کننده ناموفق و بخت برگشته‌ای میان شخصیت‌های مهم ماجراست که همراه بازیگر جوانش راهی کشور فرانسه برای حضور در جشنواره کن هستند و به این بهانه شوخی‌های جالب و بانمکی با جشنواره‌های بین‌المللی و جوایز آنها می‌کند. / اسکرین اینترنشنال

نشست

در نشست «سینمای پرتره» مطرح شد

ملاقلی‌پور، چهره‌ای منحصر به فرد در سینمای جهان

دومین جلسه از سلسله نشست‌های «سینمای پرتره» بنیاد سینمایی فارابی با همکاری دانشگاه سوره به بررسی سیر اندیشه رسول ملاقلی‌پور و نمایش و تحلیل «سفر به چزابه» اختصاص داشت که سه‌شنبه ۲۵ مرداد با سخنرانی دکتر سیدعلی روحانی و دبیری دکتر رامتین شهبازی در ساختمان شماره ۳ بنیاد سینمایی فارابی برگزار شد.

سید علی روحانی در ابتدای این جلسه با اشاره به این‌که همه فیلم‌های رسول ملاقلی‌پور را دیده است، درباره فیلم «سفر به چزابه» گفت: آقای ملاقلی‌پور «سفر به چزابه» را بعد از هفت فیلم و در سال ۷۴ ساخت، فیلمسازی ملاقلی‌پور چند ریشه دارد؛ یک ریشه او علاقه‌مندی به سینمای آمریکاست، سینمای قصه‌گوی اکشنی که تاثیر آن در فیلم‌های بعدی‌اش مثل «پناهنده»، «خسوف»، «مجنون» و... دیده می‌شود، ریشه دیگر او فعالیت در سینمای دفاع‌مقدس است که در ادامه مفصل توضیح می‌دهم. بخش دیگری از ریشه این کارگردان علاقه‌مندی به آسیب‌های اجتماعی است؛ یعنی او دوست داشت که فیلم اجتماعی بسازد. همچنین در آخرین مصاحبه‌ای که با تلویزیون داشت، از مفاهیمی چون پول‌های بادآورده، آقازاده و ثروت‌های نامشروع صحبت می‌کرد و این مسأله آینده‌نگری این فیلمساز را نشان می‌داد. در همین راستا اگر فیلم‌هایی مثل «کمکم کن»، «قارچ سمی» و... را ببینید به نگاه اجتماعی این کارگردان پی خواهید برد. من باتوجه به طبقه‌بندی‌ای که دارم، آقای ملاقلی‌پور را چهره‌ای منحصر به‌فرد در سینمای جهان می‌دانم.

ژانر دفاع‌مقدس یک ژانر بومی است

این استاد دانشگاه درباره ژانر دفاع‌مقدس اظهار کرد: من می‌پذیرم که ژانری به نام دفاع‌مقدس در سینمای ایران وجود دارد، ژانر دفاع‌مقدس به‌عنوان ژانری بومی شناخته می‌شود و تاحدودی درباره آن مطالعاتی انجام شده، پس می‌توان گفت که هویت خود را یافته است. این ژانر مثل هر گونه از فیلم جنگی زیرمجموعه‌هایی دارد. فیلم سفر به چزابه را نیز می‌توان به‌عنوان فیلمی رزمی و صحنه نبرد شناخت چراکه عملا همه صحنه‌های فیلم را در نبرد می‌بینیم.

این سخنران تصریح کرد: سینمای دفاع‌مقدس ما، سینمایی بوده که همواره چشمی به خارج داشته است؛ یعنی همیشه یکسری فیلم جنگی در خارج از کشور ساخته می‌شده است که روی فیلمسازان ما تاثیر می‌گذاشتند، سفر به چزابه فیلم بزرگی است که از هیچ فیلم دیگری برداشته نشده است. این مسأله جایگاه فیلم را بسیار بالا می‌برد چراکه خودش زبان خودش را کشف کرده، آزمون و خطا انجام داده و حتی شکست خورده است.

دیالوگ ماندگار

زندگی همیشه سخت است

ماتیلدا: زندگی همیشه این‌قدر سخته یا فقط وقتی بچه‌ای این‌جوریه؟

لئون: همیشه این‌جوریه!

«لئون» که در آمریکا به نام «حرفه‌ای» اکران شد، فیلمی است محصول ۱۹۹۴ به کارگردانی لوک بسون و بازی ژان رنو و ناتالی پورتمن که رابطه میان یک گنگستر حرفه‌ای و یک کودک را به نمایش می‌گذارد. این فیلم را بهترین فیلم لوک بسون، کارگردان مشهور فرانسوی می‌دانند که با وجود نامزدی در چند رشته اسکار فرانسوی (سزار) جایزه‌ای نبرد.

نمای نزدیک

خسارت یک ترافیک سینمایی

روح‌ا... سهرابی، مدیرکل عرضه و نمایش فیلم‌های سینمایی: بیش از ۷۰ درصد فیلم‌های در انتظار اکران را می‌توان در گروه «هنروتجربه» یا در بستر پلتفرم‌ها به‌صورت آنلاین اکران کرد.

وی گفت: تراکم فیلم‌های آماده اکران موجب نگرانی مدیران سازمان سینمایی شده است. انبوه فیلم‌های به‌جامانده از دوران کرونا که به‌دلیل تعطیلی سینماها فرصت نمایش عمومی پیدا نکرده‌اند. امروز تبدیل به معضلی برای اداره کل عرضه و نمایش جهت مدیریت عادلانه اکران شده‌اند. تعداد قابل‌توجهی از این فیلم‌ها را می‌توان در قالب سازوکاری جدید به سمت‌وسوی اکران «هنروتجربه» یا اکران آنلاین هدایت کرد تا ضمن کاستن از تعداد زیاد آثار در صف انتظار اکران، به صاحبان آثار نیز کمک کرد چرخه تولید تا توزیع فیلم خود را کامل کنند و با خیال راحت پیگیر ادامه فعالیت‌های حرفه‌ای خود باشند. بنابراین توصیه من به صاحبان آثار این است که هرچه زودتر ضمن تعیین مسئول پخش و عقد قرارداد سرگروه، نسبت به ثبت درخواست خود برای اکران عمومی اقدام کنند تا در چندماه پیش‌رو متحمل خسارات حاصل از ترافیک فیلم‌های آماده نمایش نشوند. / مهر

اکران

شاعر محبوب روی پرده سینما

علی قوی‌تن، کارگردان فیلم «رویای سهراب» با بیان این‌که سعی داشتم سهراب سپهری را آن‌طور که در شعرها و نقاشی‌هایش می‌بینم، تصور کنم و از ساخت اثر بیوگرافی فاصله بگیرم، گفت: این‌که سهراب سپهری چگونه زندگی کرده و چه ماجراهایی در زندگی‌اش داشته، مختص سریال است و من به همین دلیل بیشتر از این‌که به زندگی این شخص توجه داشته باشم، درونیات او را دنبال کردم. من سهراب را همان‌طور که بود و آنچنان که می‌شد این شاعر را شناخت به تصویر کشیدم و این نکته که مخاطبان با دیدن این فیلم سرگرم شوند و تحت تأثیر قصه آن قرار بگیرند را مد نظر نداشتم و حتی موفقیت در گیشه هم برایم اهمیت چندانی نداشت. دغدغه اصلی من معرفی دقیق یکی از شاعران محبوب و بزرگ ایران بود که امیدوارم مردم هم با این انتظار سراغ رویای سهراب بیایند و به هوای دیدن یک فیلم حادثه‌ای سراغ این فیلم نیایند. / ایلنا